

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
РЕПУБЛИКА СРПСКА
ВРХОВНИ СУД РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 11 0 К 011812 14 Кж 10
Бања Лука, 27.11.2014. године

У ИМЕ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ!

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија др Вељка Икановића, као предсједника вијећа, Горане Микеш и Драгомира Миљевића, као чланова вијећа уз учешће записничара Софије Рибих, у кривичном предмету против оптужених С.А. и Ф.Х., због кривичног дјела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. у вези са чланом 22. Кривичног закона Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, одлучујући о жалби бранилаца оптужених, адвоката А.Ц. из С. и А.Д. из С.М., изјављеној против пресуде Окружног суда у Бањој Луци број 11 0 К 011812 13 К од 17.7.2014. године, након одржане сједнице другостепеног вијећа, којој су присуствовали републички тужилац Бранко Митровић, оптужени и њихов бранилац, адвокат А.Ц. из С., а одсуству, уредно обавијештеног браниоца оптужених, адвоката А.Д. из С.М., донио је дана 27.11.2014. године,

ПРЕСУДУ

Одбија се, као неоснована, жалба бранилаца оптужених С.А. и Ф.Х., те потврђује пресуда Окружног суда у Бањој Луци број 11 0 К 011812 13 К од 17.7.2014. године.

Образложење

Побијаном пресудом Окружног суда у Бањој Луци број 11 0 К 011812 13 К од 17.7.2014. године, оглашени су кривим оптужени С.А. и Ф.Х., због кривичног дјела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. у вези са чланом 22. Кривичног закона Социјалистичке Федеративне Републике Југославије (у даљем тексту: КЗ СФРЈ) и осуђени, и то оптужени С.А. на казну затвора у трајању од 12 (дванаест) година, а оптужени Ф.Х. на казну затвора у трајању од 7 (седам) година.

На основу члана 50. став 1. КЗ СФРЈ, оптуженима је, у изречене казне затвора, урачунато вријеме проведено у притвору од 16.5.2013. године, па надаље.

На основу члана 99. став 1. у вези са чланом 96. став 1. и 2. тачке а) и е) Закона о кривичном поступку Републике Српске (у даљем тексту: ЗКП РС), оптужени су обавезани да накнаде трошкове кривичног поступка у износу од по 792,30 КМ и паушала у износу од по 300,00 КМ.

На основу члана 108. став 3. ЗКП РС, оштећени, К.Б., З.И. и С.Ц., са имовинскоправним захтјевом, су упућени на парницу.

Против наведене пресуде жалбу су, благовремено, изјавили браниоци оптужених, адвокати А.Ц. из С. и А.Д. из С.М.. Жалба је изјављена због битне повреде одредаба кривичног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања, повреде Кривичног закона, одлуке о кривичној санкцији, одузимању имовинске користи и трошковима кривичног поступка, са приједлогом да се жалба уважи и побијана пресуда укине.

Аргументима изнесеним у образложењу жалбе, оспорава се правилност и законитост побијане пресуде, са тврдњом да су, у поступку доношења те пресуде, почињени бројни облици битних повреда одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. и става 2. ЗКП РС. Указује се на изостанак разлога о одлучним чињеницама и тиме битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка к) ЗКП РС, те да је пресуда заснована на незаконитим доказима и тиме захваћена битном повредом одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка з) ЗКП РС (у жалби је, очигледном омашком, наведена тачка и) цитираног законског прописа), те да је повријеђено право на одбрану јер се побијана пресуда, у одлучујућој мјери, темељи на исказу свједока З.Ч., који је дао у истрази, и тиме почињена битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка г) ЗКП РС и члана 311. став 2. у вези са чланом 295. став 1. ЗКП РС (одступљено од начела непосредности), те повријеђено право на правично суђење, из одредбе члана 6. став 3. тачка д) Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода. Надаље, аргументима из жалбе се указује и на повреду одредбе члана 295. став 2. ЗКП РС, са тврдњом да првостепени суд, није оцјенио доказе оптужбе и одбране на начин како је то прописано овом одредбом и тиме починио битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 311. став 2. ЗКП РС. На изнесеним аргументима и недостацима у чињеничној основи побијане пресуде, успоставља се тврдња о повреди Кривичног закона, и са аспекта правилности утврђеног статуса оштећених лица, као заштитног објекта конкретног кривичног дјела, у смислу члана 3. став 1. тачка 1. IV Женевске конвенције о заштити грађанских лица за вријеме рата од 12.8.1949. године и члана 4. став 1. Допунског протокола уз Конвенцију о заштити жртава немеђународних оружаних сукоба од 08.6.1977. Слиједом таквих тврдњи, оспорава се и правилност чињеничних утврђења, на којима је заснован закључак да су оптужени починили кривично дјело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. КЗ СФРЈ, за које су оглашен кривим побијаном пресудом.

У одговору на жалбу, предложено је да се жалба бранилаца оптужених одбије, као неоснована.

У сједници другостепеног вијећа Врховног суда Републике Српске, која је, у смислу одредбе члана 318. став 4. ЗКП РС, одржана у одсуству уредно обавијештеног браниоца оптужених, адвоката А.Д. из С.М., бранилац оптужених, адвокат А.Ц. из С., изложио је жалбу, остајући код приговора и приједлога садржаних у истој, које излагање су оптужени, у цјелости подржали. Републички тужилац Бранко Митровић, предложио је да се жалба одбије, као неоснована, и првостепена пресуда потврди.

Испитујући побијану пресуду у дијелу који се побија жалбом, у смислу одредбе члана 320. ЗКП РС, одлучено је као у изреци ове пресуде из следећих разлога:

Аргументи из жалбе, у прилог тврдњи да је изрека побијане пресуде неразумљива и противријечна разлозима, те да је тиме захваћена битном повредом одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка к) ЗКП РС, нису основани.

Супротно изнесеним приговорима, овај суд налази, да изрека побијане пресуде садржи јасан чињенични опис реалне дјелатности оптужених, који обухвата вријеме оружаног сукоба у Босни и Херцеговини, опис начина кршења правила међународног хуманитарног права, својства оптужених као припадника ТО К., те сататус оштећених О.Б., Б.И., С.Д. и њене кћерке С., као цивилних лица. Овакав чињенични опис јасно и потпуно одређује свјесну и вољну компоненту умишљајног поступања оптужених према дјелу у цјелини, дакле и према последици. У таквом чињеничном опису су уграђени сви битни елементи бића кривичног дјела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. у вези са чланом 22. КЗ СФРЈ, за које су оптужени оглашени кривим том пресудом. Овако конципирана изрека побијане пресуде, у свему је усклађена са разлозима датим у њеном образложењу, за све одлучне чињенице, и нема никаквих нејасноћа које се тичу начина извршења дјела и радњи које су оптужени, у оквиру свог умишљаја, у критичном догађају предузели.

Надаље, неосновани су и аргументи из жалбе, у прилог тврдњи да је побијана пресуда заснована на незаконитом доказу, и то исказу свједока З.Ч. из истраге и изјави Е.Б., коју је дао овлаштеним службеним лицима у ЦЈБ Б.Л., број СЗ/2-77 од 25.3.1993. године, те да је тиме почињена битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка з) ЗКП РС.

Наиме, искази свједока З.Ч. дати у истрази, у Окружном тужилаштву у Бањој Луци (записници о саслушању од 17.4.2006., 28.10.2008., 11.3.2013. и 17.4.2013. године), у смислу одредбе члана 288. став 1. ЗКП РС, дозвољени су као доказ на главном претресу и кориштени од стране тужиоца приликом директног испитивања овог свједока, те приложени као доказни материјал. На главном претресу, у условима непосредности, свједоку З.Ч. је, приликом директног и унакрсног испитивања (предложен и саслушан и као свједок одбране), дата могућност да објасни разлике из предходних исказа, у којима је, осим описа околности и начина извршења предметног кривичног дјела и убиства оштећених О.Б. и Б.И., те покушаја убиства оштећених С.Д. и њене кћерке С., садржана и тврдња да су оптужени С.А. и Ф.Х., починили кривично дјело као у чињеничном опису из оптужнице.

Законит доказ је и изјава Е.Б. (који је у међувремену умро), коју је дао овлашћеном службеним лицима у ЦЈБ Б.Л., број СЗ/2-77 од 25.3.1993. године, и тај доказ је кориштен на главном претресу у смислу одредбе члана 288. став 2. ЗКП РС, обзиром да се не ради о изјави која се, у смислу одредбе члана 80. став 3. у вези са ставом 1. раније важећег ЗКП-а, морала издвојити из списка.

Нису основани ни аргументи из жалбе и тврдња да је у поступку доношења побијане пресуде повријеђено право на одбрану, те да је тиме почињена битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка г) ЗКП РС.

Право на одбрану, садржано у принципу једнакости у поступању из одредбе члана 14. ЗКП РС, које манифестује једнак процесни положај странака у свим аспектима, дакле, и у једнаком приступу суда у оцјени доказа (из става 2. цитиране законске одредбе), супротно тврдњама из жалбе, није повријеђено у поступку доношења побијане пресуде. Наиме, првостепени суд је, у смислу одредбе члана 295. став 2. ЗКП РС, савјесно оцијенио сваки доказ оптужбе и одбране појединачно и у међусобној повезаности, те за изведене закључке о одлучним чињеницама дао разлоге у образложењу те пресуде. Образложени су у побијаној пресуди и разлози у оцјени вјеродостојности противријечних исказа свједока З.Ч. из истраге и са главног претреса, све у складу са обавезом из одредбе члана 304. став 7. ЗКП РС. Прихваћени су сви доказни приједлози оптужбе и одбране, тако да, у објективном смислу, у остварењу наведених облика права на једнакост у поступку, не стиче се утисак пристрасности суда кроз фаворизовање тужилачке стране, нити је на тај начин повријеђена одредба члана 295. став 1. ЗКП РС, обзиром да су искази свједока З.Ч., које је дао у истрази, кориштени на главном претресу приликом његовог директног и унакрсног испитивања у условима непосредности.

Аргументима изнесеним у жалби бранилаца оптужених, не може се оспорити правилност чињеничних утврђења и закључак побијане пресуде да су оптужени С.А. и Ф.Х., починили кривично дјело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. у вези са чланом 22. КЗ СФРЈ, на начин како је то чињенично описано у изреци побијане пресуде.

Према чињеничним утврђењима побијане пресуде, оптужени су, као припадници ТО К., за вријеме оружаног сукоба у Босни и Херцеговини, кршећи правила међународног права, садржана у члану 3. став 1. тачка 1. а) IV Женевске конвенције о заштити грађанских лица за вријеме рата од 12.8.1949. године и члана 13. став 2. у вези са чланом 4. став 1. и 2. тачка а) Допунског протокола уз Конвенцију о заштити жртава немеђународних оружених сукоба од 08.6.1977. године - Протокол II, дана 29.8.1992. године, и то оптужени С.А., у послјеподневним часовима, у мјесту К., засеок К.1, општина П., заједно са Х.Б., А.М., М.М., Х.А. и М.К., истовременим пуцањем из пјешадијског оружја, лишили живота О.Б., цивилно лице српске националности, који се налазио у путничком моторном возилу марке „Застава 750“ и кретао се магистралним путем П.-Б.Л., а потом запалили возило заједно са тијелом оштећеног, те истог дана, оптужени С.А. и Ф.Х., у вечерњим часовима, у мјесту К., засеок П.1, заједно са Х.Б., А.М., М.М., Х.А. и М.К., те Ф.Х. и Е.Б., пуцањем из ватреног

оружја по кућама, лишили живота Б.И., цивилно лице српске националности, који се налазио у својој породичној кући, те покушали лишити живота С.Д. и њену кћерку С., два цивилна лица српске националности, те потом запалили кућу Б.И., заједно са његовим тијелом и кућу С.Д., и тиме починили кривично дјело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. КЗ СФРЈ.

Такав закључак, по оцјени овог суда, резултат је правилне оцјене свих спроведених доказа оптужбе и одбране и то појединачно и у њиховој међусобној повезаности, управо на начин како то захтјева одредба члана 295. став 2. ЗКП РС. Разлоге дате за све одлучне чињенице на којима је заснован такав закључак, као мјеродавно образложене и ваљане, овај суд у цјелости прихвата и њихова правилност се жалбеним приговорима, не може оспорити.

У образложењу побијане пресуде су детаљно изнесени садржаји исказа свједока оптужбе З.Ч., К.Б., С.Ц., З.И., Р.И., М.А., Љ.Л., М.М., М.Ј. и М.Ј.1, те свједока Ш.М. из истраге, који је, у смислу члана 288. став 2. ЗКП РС, прочитан на главном претресу, а затим и садржаји исказа свједока одбране, Ј.Б., М.Д., Х.Ј., Р.Х., С.Ч., Х.П., А.М., Р.К., Х.М., М.А.1, М.К. заштићеног свједока „С-1“, исказа оптужених, те налаза вјештака војне струке М.Ш. Сви ови искази су оцијењени појединачно и у међусобној повезаности, те у повезаности са бројним материјалним доказима оптужбе и одбране, прибављеним приликом увиђаја, на лицу мјеста и касније у поступку, и са аспекта њихових садржаја и значаја за утврђење одлучних чињеница, дати су образложени разлози у побијаној пресуди.

У оцјени исказа наведених свједока, у образложењу побијане пресуде, првостепени суд је посебну пажњу посветио детаљној и критичкој анализи исказа свједока З.Ч., као очевица критичног догађаја и, по властитом признању, непосредног учесника предметног кривичног дјела. Кључно питање, првенствено са аспекта жалбених приговора којима се оспорава правилност чињеничне основе побијане пресуде, је оцјена вјеродостојности његовог исказа датог у истрази и на главном претресу, које је, по оцјени овог суда, на правилан начин ријешило првостепени суд, и о томе дао детаљно и аргументовано образложење.

Правилност и ваљаност таквог образложења, и тиме разлога датих за прихватање исказа свједока З.Ч. из истраге, у смислу одредбе члана 304. став 7. ЗКП РС, не може се довести у сумњу аргументима из жалбе, па и онима којима се, у оспоравању његовог кредибилитета, указује на погрешку тужиоца у његовом одређењу процесног положаја као свједока у овом кривичном предмету.

Наиме, исказе свједока З.Ч. из истраге, који су дати у Окружном тужилаштву у Бањој Луци, у једном дужем временском континуитету, у периоду од 2006. до 2013. године (записници о саслушању од 17.4.2006., 28.10.2008., 11.3.2013. и 17.4.2013. године), карактерише пуно детаља о непосредним сазнањима у погледу начина извршења дјела и идентитета извршилаца.

Сва ова четири исказа свједока З.Ч. из истраге, са аспекта садржаја, потпуно су сагласна и у њима нема никаквих измјена нити несигурности, што сваком од тих исказа појединачно и у својој укупности, и по оцјени овог суда, даје посебан квалитет и тиме потврду вјеродостојности.

У дијелу описа начина извршења дјела у односу на радње из тачке 1. изреке побијане пресуде (убиство оштећеног О.Б.) и тачке 2. (убиство оштећеног Б.И., те покушаја убиства оштећених С.Д. и њене кћерке С.), ова четири исказа свједока З.Ч. из истраге, налазе објективну потврду у бројним материјалним доказима (записници о увиђају и фотодокументација-запаљено возило и породичне куће са тијелима оштећених О.Б. и Б.И., те куће оштећене С.Д.), те исказима свједока К.Б., С.Ц., З.И., Р.И.а и Љ.Л., који су свједочили о посредним сазнањима о објективним околностима извршења предметног дјела.

Свједочећи о околностима и начину извршења дјела, овај свједок је јасан и одређен у навођењу имена и оптужених С.А. и Ф.Х. у заједничком дјеловању са Х.Б., А.М., М.М., Х.А. и М.К. у вези убиства О.Б. у К., засеок К.1, те Х.Б., А.М., М.М., Х.А. и М.К., Ф.Х. и Е.Б. у вези убиства Б.И., те покушаја убиства С.Д. и њене кћерке С., паљења возила у којем се налазио оштећени О.Б. и породичних кућа оштећених Б.И. и С.Д..

У дијелу јасног одређења идентитета извршилаца предметног дјела, па тиме и оптужених С.А. и Ф.Х., искази свједока З.Ч. из истраге имају потпуну потврду и у изјави Е.Б. (који је у међувремену умро), коју је дао овлашћеним службеним лицима у ЦЈБ Б.Л., број СЗ/2-77 од 25.3.1993. године. О њиховој сагласности у свим битним чињеницама за критични догађај дато је релевантно образложење у побијаној пресуди, као и закључак да наведена изјава Е.Б., није једини доказ на којем је заснована та пресуда, нити се она у претежном дијелу заснива на том доказу.

Без основа су и жалбени аргументи, којима се оспорава правилност чињеничних утврђења који дефинишу статус оштећених, као заштитног објекта кривичног дјела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. КЗ СФРЈ, у смислу члана 3. став 1. тачка 1. IV Женевске конвенције о заштити грађанских лица за вријеме рата од 12.8.1949. године и члана 4. став 1. Допунског протокола уз Конвенцију о заштити жртава немеђународних оружаних сукоба од 08.6.1977. За ову одлучну чињеницу су дати детаљно и релевантно образложени разлози (странице 62. и 63. побијане пресуде), и правилност тако датих разлога се не може оспорити жалбеним приговорима.

Путничко моторно возило у којем се, критичне прилике, налазио оштећени О.Б. је било цивилно возило (марке „Застава 750”), без било каквих ознака које би указивале да се ради о војном возилу или возилу које је ангажовано за војне потребе, оштећени је био у цивилној одјећи у горњем, видном дијелу, оштећени Б.И. је убијен у својој породичној кући, ноћу, на спавању, а на исти начин је покушано убиство С.Д. и њене кћерке С. (спасиле се искакањем и бјекством кроз прозор).

Све су ово чињенице и околности, које јасно опредјељују психички однос оптужених према дјелу у цјелини, и тиме потврђују постојање њихове свијести да су оштећени цивилна лица.

У погледу правилности утврђења ове одлучне чињенице, нема никаквих сумњи, ради чега се жалбеним приговорима не може оспорити правилност и ваљаност разлога датих у побијаној пресуди за ову одлучну чињеницу.

Цијенећи све наведено, без основа су жалбени приговори којима се оспорава правилност чињеничне основе побијане пресуде и тиме правилност закључка да су оптужени С.А. и Ф.Х. починили кривично дјело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. КЗ СФРЈ, на начин како је то описано у изреци те пресуде.

Како се приговори из жалбе бранилаца оптужених о погрешној примјени Кривичног закона заснивају на чињеничним недостацима побијане пресуде, које по оцјени овог суда из наведених разлога та пресуда не садржи, то ни овом жалбеном основу побијања првостепене пресуде, нема мјеста.

Овај суд је испитао побијану пресуду у одлуци о казни, у смислу одредбе члана 322. ЗКП РС, обзиром да у жалби нису изнесени, нити образложени аргументи за овај жалбени основ, иако је исти наведен у уводном дијелу жалбе, заједно са осталим жалбеним основима из одредбе члана 310. ЗКП РС.

Првостепени суд је правилно утврдио све олакшавајуће и отежавајуће околности, садржане у одредби члана 41. став 1. КЗ СФРЈ, које су, у оквиру општих правила о одмјеравању казне, од значаја за висину казне и дао им правилан значај.

Разлоге за такав закључак дате у образложењу побијане пресуде, као ваљане, овај суд прихвата у цјелости, налазећи да је казна затвора изречена оптуженом С.А. у трајању од 12 (дванаест) година, за убиство два цивилна лица и покушај убиства два цивилна лица а оптуженом Ф.Х. у трајању од 7 (седам) година, за убиство једног цивилног лица и покушај убиства два цивилна лица, а затим паљење возила и породичних кућа заједно са њиховим тијелима, одмјерена у законом прописаним границама за почињено кривично дјело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142. став 1. КЗ СФРЈ, те уз правилну оцјену свих утврђених олакшавајућих и отежавајућих околности.

За све те околности, оцјењене појединачно и у међусобној повезаности, дато је аргументовано и ваљано образложење у побијаној пресуди (странице 65. и 66.), за сваког од оптужених појединачно, тако да је у том образложењу, поштован и принцип индивидуализације казне.

Слиједом тога, овај суд налази, да су изречене казне затвора, потребне мјере казне за остварење опште сврхе кажњавања, прописане у одредби члана 33. КЗ СФРЈ, у њеном специјалном и генералном облику.

Одлука о трошковима кривичног поступка, донесена је у складу са одредбом члана 99. став 1. у вези са чланом 96. став 1. и 2. тачке а) и е) ЗКП РС, и њена правилност није жалбама оспорена. Ово ради тога што у жалби бранилаца оптужених нису изнесени никакви аргументи за овај жалбени основ, иако је у уводу жалбе наведен као основ побијања првостепене пресуде, док за примјену става 4. члана 99. истог Закона, и ослобађање ове обавезе, жалба није изнијела аргументе нити пружила доказе, из којих произилази да би плаћањем трошкова кривичног поступка било доведено у питање издржавање оптужених или лица која су дужни да издржавају.

Из наведених разлога и на основу одредбе члана 327. ЗКП РС, одлучено је као у изреци ове пресуде.

Записничар
Софија Рибич

Предсједник вијећа
др Вељко Икановић

За тачност отправка овјерава
руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић